

PESTI SÓLET

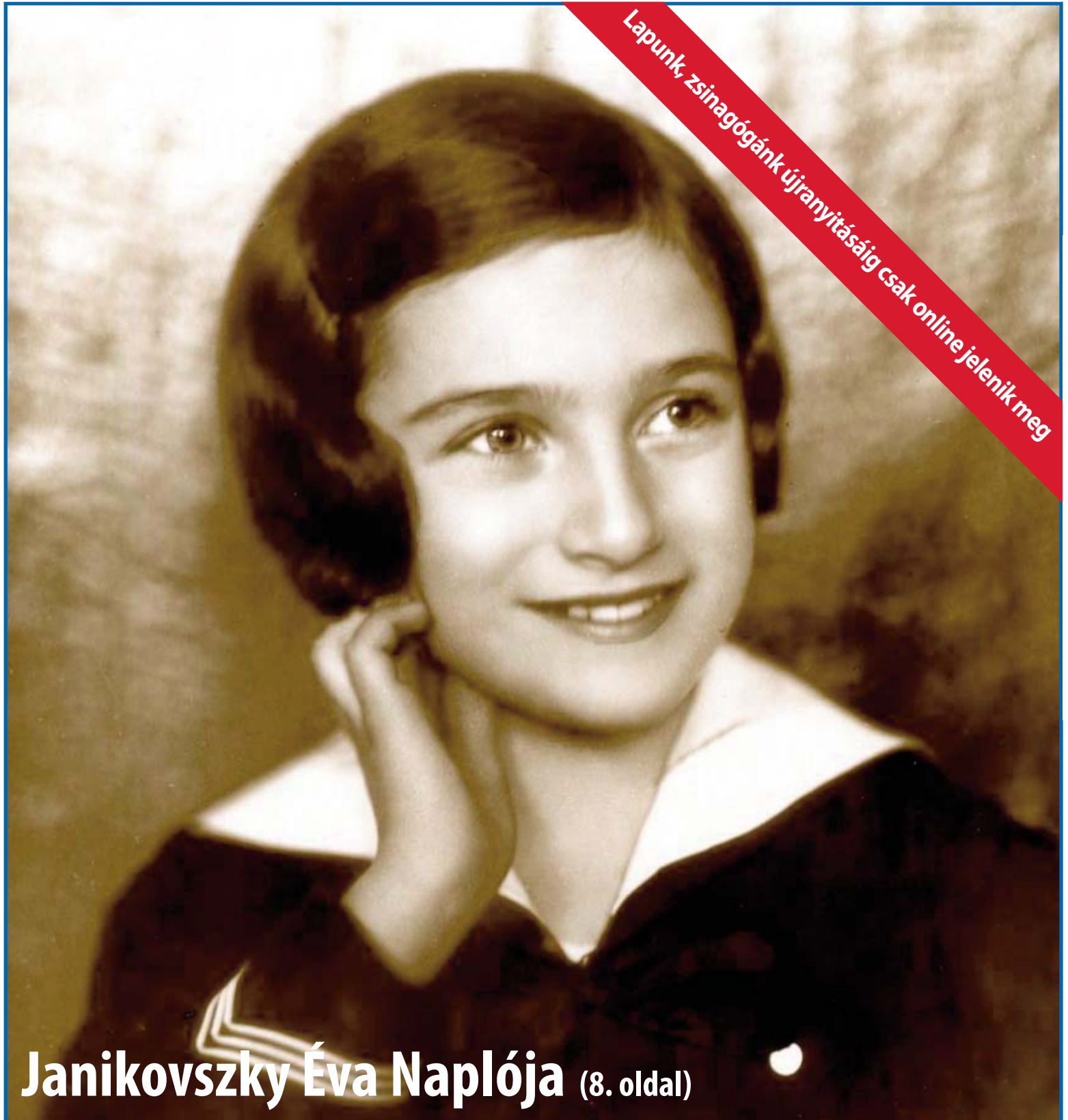
A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA



WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

Izraeli Európa-bajnoki sikerek (5. oldal)

Kettőslátás (6. oldal)



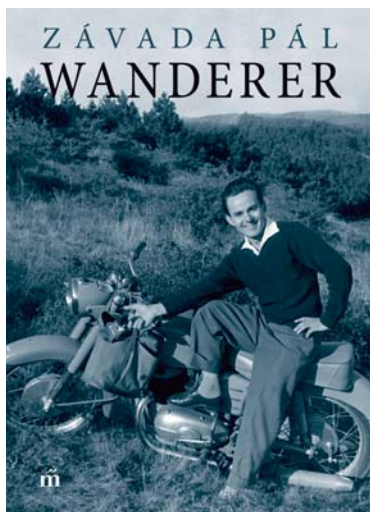
Lapunk, zsinagógánk újranyitásáig csak online jelenik meg

Janikovszky Éva Naplója (8. oldal)

Závada Pál: Wanderer

Rabbi dédapám és a rabbilányt feleségül vevő Krúdy egymás szomszéd-ságában éltek a Király utcában. Egyikük (Krúdy) a Pekáry házban (Király 47.), másikuk (Adler) a szomszédos 37 alatt. Ebédidőben, mert egyikük sem szeretett korán kelni, néha összetalálkoztak a sarkon.

Tiszteletem főrabbi úr!
Alászolgája főszerkesztő úr, hogy szolgál a kedves egészsége, mint mindig? Mivel fog minket megörvendeztetni?



És Krúdy sorolni kezdte, oly hevesen, hogy még a közelgő kisfröccséről is elfeledkezett, hogy Szindbád, meg Rezeda Kázmér, meg Rudolf trónörökös kalandjai. Talán még az Ady Endre éjszakái is megemlítette.

Mire rabbi dédapám (Adler Illés) megjegyezte, hogy a főszerkesztő úr annyit akar írni, hogy az 50 évre is elég lenne. Krúdy bólintott, mi az hogy. Neki 2020-ig vannak most a tervei. Aztán meg majd meglátjuk. 2020-ban szándékszik megírni például a budaörsi vándorról, bizonyos Wanderről szóló opuszát.

Tudjuk, az élet másként alakult. Krúdy mégsem jutott el 2020-ig. De valakinek akkor is meg kell írnia a tervbe vett művet.

Závada Pál: Wanderer. Ezt persze nem Krúdy írta. Sőt, nem is írhatta volna, hiszen Krúdy Krúdy, Závada meg Závada. De ha Krúdy a magyar irodalom egyik máig fénylő csillaga, akkor talán nem sértjük meg vele Pál barátunkat, hogy ez a könyv (Wanderer) a tizes skálán tíz krúdyt ér. Egy Krúdyt. Százszázalékos találat. Závada Pál ter-

mészetesen Závada hangon szól a budaörsi svábok életéről, de azért Krúdy szelleme ott lebeg felettünk, ebben a nekünk időben, kultúrában első pillantásra távoli – aztán meg nem is – világról szóló műben.

Azért akadnak különbségek. Krúdyval sosem ülhettem együtt a New Yorkban, a Három Hollóban, míg Palival péntekenként mostanában Zoomon beszéljük meg remek barátaink társaságában a világ nagy és nem nagy eseményeit. Meg azt, kinek kell a könyv, a színház.

Ami írásaikat illetik – mégiscsak egy könyvajánló lenne ez – Krúdy nem csak remek és hangulatos történeteket írt, de fontos volt neki az igazság kimondása. Az igazságé, amely szerinte a könyvek által is terjed. (A tisztaeszletri Solymosi Eszter – ha még nem tetted, azonnal olvasd el). Závada nem csak remek és hangulatos könyveket ír, de fontos neki az igazság kimondása. Az igazságé, amely szerinte a könyvek által is terjed. (Egy piaci nap – tudom, hogy már rég el akartod olvasni. Nem bánod meg.)

Sejtette ezeket a dolgokat dédapám is, aki így biztosította erről egy szép napon az író (De melyiket is?) „Tudom én, hogy talán nem ment a könyvek által elébb a világ, de főíró úr, ne adja föl. Hátha. Hátha egyszer lesz még egy olyan könyv, amely megváltoztatja világot. Olvassa el a Zavadát, és érteni fogja miről beszélék”.

Krúdy, aki akkor már válófélben volt a rabbi lányától, Arabellától, de a főrabbit (Adler) természetesen továbbra is tisztelte, s megígérté, hogy a Jadviga párnája után elolvassa a Wanderer-t is.

De előbb még megírja a Solymosi Eszter ügyéről igazságot. Závada meg nekiállt a Wanderernek. És tessék, a napokban ez is megjelent.



Óvoda az óvóhelyen

Feljegyzések a Sztehlo-gyermekmentésről

Tolnainé Kassai Margit banktisztviselő, fotográfus, 1944–45-ben a Jó Pásztor Bizottság gyermekotthonaiban bujkáló gondozónő memoárnaplója maig kéziratban rejtőzött. A Tények és Tanúk sorozatban megjelenő kötettel Sztehlo Gábor evangélikus lelkésznek, a Világ Igazának egy eddig ismeretlen munkatársa kap nevet, arcot és hangot.

„A Sztehlo Gábor evangélikus lelkész által vezetett gyermekmentésben részt vevő felnőttek nagy részéről meglehetősen keveset tudunk. Nemcsak az élet-történetüket nem ismerjük, hanem sok esetben még a nevüket sem – ellentétben az általuk megmentett gyerekekkel, akik közül sokaktól számos visszaemlékezés, interjú látott napvilágot” – írja kísérő tanulmányában Kunt Gergely. A társadalomtörténész 2009-ben akadt rá a kéziratra a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteményében. Kunt Gergely szerint „ez a jelenleg ismert legfontosabb magyar nyelvű női írás, amely a vészkor-szak budapesti történéseit az üldözöttek nézőpontjából, az eseményekkel közel egy időben tárgyalja.”

Tolnainé Kassai Margit, barátainak: Kas, banktisztviselőként dolgozott, tanult fényképészetet, szabadidős elfoglaltsága a természetjárás volt, és érdeklődött a pszichológia iránt. Óbudai lakásukból 1944 júniusában kénytelenek voltak a VII., Dohány utca 55. szám alatti csillagos házba költözni. „Kassai Margit csupán kényszerűségből kezdett el 1944 nyarán, a csillagos házban gyerekekkel foglalkozni. Erre a tapasztalatra alapozva jelentkezett 1944 őszén a Nemzetközi Vöröskereszt védelme alatt álló Sztehlo-gyermekotthonba

gondozónőnek, ami jóval nagyobb esélyt biztosított a túlélésre, mint ha a nyilas terrort és Budapest ostromát egyedül, vagy családja körében próbálta volna túlélni” – olvasható Kunt Gergely tanulmányában.

A német megszállás és Budapest felszabadulása közötti időszakot megörökítő szöveg igazi felfedezés: olyan kisportrék sorát tartalmazza a mentett gyerekekről, a rájuk vigyázó, szintúgy bujkáló felnőttekről és az események sok más szereplőjéről, amelyek közel hozzák a budapesti zsidók üldözése, a menekülés és az embermentés, az ostrom és a háború utáni néhány hét mindennapjait. Itt semmi sem csupán fehér vagy fekete:

a szerző a legszörnyűbb körülményekről szólva is képes hol friss humorral, hol kesernyész iróniával, mindvégig rendkívül szórakoztatóan és elgondolkodtatóan írni.



Tolnainé Kassai Margit, Óvoda az óvóhelyen című könyve a Tények és Tanúk sorozatban jelenik meg.



Littner György

Littner György: Eliezer, Ábrahám szolgálója

Eliezer Damaszkuszban született, ott nevelkedett, majd amikor felnőtt, elindult szerencsét próbálni, világot látni. Mindenféle munkát elvállalt, kitanult sokféle mesterséget, míg végül elérkezett Hárán városába, ahol Ábrahám szolgálója, másképpen munkavállalója lett.

Tapasztalatait hasznosítva fokozatosan haladt előre a ranglétrán, végül Ábrahám első embere lett. Amikor az Ő.való hívására Ábrahám otthagyta az atyai házat természetesen Eliezer is vele tartott az ismeretlen helyre való vándorlásban. Útjuk során Ábrahám panaszkodott:

„Uram, Örökkévaló, mit adhatsz nekem, aki gyermektelenül élek és az én házam birto-kosa a damaszkuszi Eliezer lesz.”

Ebből is kiderül, hogy Ábrahám milyen sokra értékelte szolgáját Eliezert, hogy mindenét rá akarta hagyni. Amikor az Ő.való szövetséget kötött Ábrahámmal Eliezert is körülmetélte, ezáltal ő is a szövetség részese lett. Végig hűségesen szolgált a gazdáját. Amikor Sára meghalt, és Ábrahám elment sírhelyet vásárolni, Eliezer vette át a tábor irányítását.

A temetésről visszatérve Ábrahám nagy dilem-mába esett. Eddig Sára vigyázott a fiúkra, Izsákra, hogy ne vegyen el kánaáni lányt, hiszen a közben negyven évvé váló férfinak biztosan voltak nő-ügyei, de azokat Sára elüldözte a családból. Most Ábrahámmra maradt ez a feladat, aki úgy döntött, hogy a bajt megelőzve rokonaitól Háránból hozat feleséget a fiának. Erre a feladatra Eliezer volt a legalkalmasabb, ezért megbízta a lánykéréssel. Talán azért nem saját maga kelt útra, mert nem akart találkozni a bálványimádó rokonaival.

„Elmégy az én országomba és szülőföldemre és onnan veszel feleséget Izsák fiainak.”

Eliezer most először nem ugrott azonnal elvégezni gazdája parancsát, hanem kibúvókat keresett. Félt, hogy egy olyan lányt hoz magával, aki nem tetszik Izsáknak, és majd viheti vissza oda, ahonnan hozta. Azt találta ki, hogy magával viszi Izsákot, majd ő választ magának fele-

séget. Ábrahám élesen tiltakozott, mert félt attól, ha Izsák meglátja a bálványokat, azonnal otthagy mindent.

Eliezer nem tehetett mást, végrehajtva gazdája parancsát elindult a gazdag ajándékokkal Háránba. Odaérve a városhoz a kút mellett meglátta az első lányt és azt gondolta, az jó lesz Izsáknak, és ő megszabadul a terhes feladatától. Amikor kiderült, hogy a lány rokona Ábrahámnak azonnal eljegyezte ékszerekkel Izsák számára, és így letudta a dolgot.

Szerencséjére a lány Rebeka követte őt Ábrahámhoz, és Izsák az első látásra beleszeretett, így Eliezer jól végezte a dolgát, és visszatérhetett régi, megszokott életéhez, Ábrahám mellé irányítani a tábort, mert a gazdája már nemigen foglalkozott a gazdaságával, csak a vendégeket leste, hogy érte-süljön a világ dolgairól.

Szenes Hanna hagyatéka az Izraeli Nemzeti Könyvtárban

Hozzáférhetőek lesznek Szenes Hanna (1921-1944) naplói, dalai, levelei és füzetei, miután az Izraeli Nemzeti Könyvtár birtokába került a magyar származású hősnő és költő teljes irodalmi hagyatéka – közölte november utolsó napján egy online sajtótájékoztatón a könyvtár vezetése.

Az élete utolsó éveit az akkori Palesztinában töltö, majd Budapesten 1944. november 7-én, a brit hadse-reg Zsidó brigádja harcosaként kivégzett költő irodalmi hagyatéka mindaddig családjá birtokában volt.

Az archívum alapja a Szdot Jam nevű kibuchban, utolsó otthonában halála után megtalált bőrönd tartalma, amelyhez a második világháború után Izraelbe költözött édesanyja hozzáadta az addig általa Budapesten őrzött fényképeket, első irodalmi próbálkozásait, utolsó verseit és üzeneteit.

David Bloomberg, az intézmény igazgatótanácsának elnöke méltatta a jeruzsálemi Nemzeti Könyvtár új szerzeményének fontosságát és Szenes Hannának az izraeli irodalomban betöltött jelentőségét. Kiemelte, hogy hatalmas megtiszteltetés és büszkeség, hogy

a teljes gyűjtemény odakerülhet az újkori héber nyelv többi meghatározó tagjainak anyaga mellé.

Hezi Amiur, a gyűjtemény kurátora kiemelte Szenes Hanna egyszerre zsidó és magyar hazafiasságát, fájalmát a nagyhatalmak első világháború utáni trianoni döntése miatt, illetve azt, hogy 1944-es perében vádlóinak is kijelentette,

született, késői tinédzserkorában fedezte fel a héber nyelvet és Izrael földjét, amikor 1939-ben emigrált Izraelbe, miután megkapta a három magyar bevándorlási bizonyítvány egyikét. Mikközben a Nahalal mosávbán élt, ahol mezőgazdaságot tanult, egy hetet töltött a jeruzsálemi Héber Egyetemen, az idejét írással töltötte, s ekkor fedezte fel a hangját héberül.

A kurátor ismertette az archívum legfontosabb részeit: az évekig vezetett napló négy füzete, a 17 héber nyelvű versét tartalmazó füzetecskét, melyek közül több az izraeli költészet legfontosabb alkotásai közé tartozik, valamint leveleit, melyeket elsősorban édesanyjához és György nevű bátyjához írt.

Emellett Szenes Hanna tárgyi emlékeit is a könyvtár fogja őrizni, benne Magyarországról vitt írógépet és fényképezőgépet, mellyel új életét dokumentálta Izraelbe költözése után.

A Nemzeti Könyvtár képviselői hangsúlyozták, eddig soha nem hozták nyilvánosságra teljes egészében Hanna Szenes naplóját. Ezentúl közkincsé válik teljes hagyatéka, melynek darabjait kiállításokon fogják bemutatni és az interneten is egészében látható és kutatható lesz.

(Forrás: MTI)



hogy ő az igazi magyar és bírái árulták el valójában Magyarországot.

Amiur kiemelte, sokaknak Szenes, a zsidó hősiesség és bátorság megtestesítője. Budapesten

Chanukkai sorozat a Foo Fighterstől

A Foo Fighters tagja, Dave Grohl a megszokott karácsonyi dalok helyett ezúttal Greg Kurstin producerrel közösen „The Hanukkah Sessions” címmel Chanukka mind s nyolc napján zsidó énekesek, zeneszerzők dalait dolgozta fel és adta elő. A felvezetőből <https://tinyurl.hu/OU4n> kiderül, Kurstin zsidó, Grohl ugyan nem, mégis láthatóan jó hangulatban és örömmel zenéltek együtt, és tisztelegtek az ünnep és az eredeti előadók előtt, miközben a háttérben olykor feltűnik a gyertyatartó is.



Greg Kurstin (balra) és Dave Grohl (jobbra)

Az összeállításban Greg Kurstin dalszerző-producer, a billentyűket kezelte, míg Grohl dobolt és énekelt. Kezdeként a Beastie Boys 1994-es Sabotage című dalát választották.

Másnap a kanadai (zsidó) rapper, Drake 2015-ös Hotline Bling című slágere következett.

Harmadjára az amerikai Mountain zenekar 1970-es, Mississippi Queen című klasszikusa mellett döntöttek, ugyanis a zenekar vezetője a zsidó Leslie West, született Weinstein volt.

A sorozat negyedik dala a kanadai Peaches (vagyis Merrill Nisker) Fuck The Pain Away című 2000-es elektro-rock sláger lett. Ráadásul a feldolgozás második felétől az eredeti énekesnő is beszáll a buliba.

Ötödik nap aztán igazán nagyot dobtak a srácok és Bob Dylan Rainy Day Women #12 & 35 című 1966-os dalát adták elő, nem keveset nevetve.

A hatodik hanukai felvételnek magyar vonatkozása is van. A brit Elastica 1994-es Connection című dalának eredeti előadója, Justine Frischmann édesapja egy magyar holokauszt-túlélő. A már inkább festőművészként ténykedő Frischmann alapítója volt a Suede britpop együttesnek, de még azelőtt kiszállt, hogy a zenekar híressé vált volna.

A hetedik dalt a több zsidó taggal is rendelkező The Knack nevű amerikai rock zenekartól vették át Grohlék. Bár az együttes legnagyobb slágere is egy zsidó lányról szolt My Sharona címmel, de nem ezt, hanem a Frustrated című dalt dolgozták fel, amely szintén a zenekar 1979-es bemutatkozó albumán jelent meg.

A sorozat utolsó darabja pedig a zsidó származású Lou Reed legendás Velvet Underground nevű zenekarának Rock & Roll című dala lett.

A dalokat megtalálják a Foo Fighters Youtube csatornáján: <https://tinyurl.hu/rsah>

(Forrás: www.hardrock.hu és www.akibic.hu)

A Pesti Sólet menüje

Becsinált csirkeleves (4 főre)

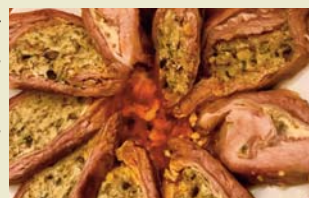
Hozzávalók: 1 kg csirkemell, 1 kg leveszöldség, 0,1 kg margarin, 0,05 kg liszt, 2 csomag petrezselyemzöld, só, bors



Elkészítés: Kockákra vágjuk a leveszöldséget, majd megfuttatjuk margarinnon. Közben összevágjuk a csirkemellet, sóval, borssal ízesítjük. Miután megpárolódott a csirke és a zöldségek, felengedjük vízzel. Megszórjuk liszttel és az apróra vágott petrezselyemmel. Készre főzzük. Ízesíthetjük ízlés szerint egy picit citromlével is.

Töltött borjúszege (4 főre)

Hozzávalók: 1 kg borjúszege, 2 zsemle, 1 kis fej vöröshagyma, 2 csokor petrezselyemzöldje, 5 dkg libaszír, 15 dkg gomba, 2 tojás, késhegynyi bors, só, a mártáshoz: 1 evőkanál paradicsompüré, 1 dl fehérbor, 2 evőkanál liszt, bors, só



Elkészítés: Kisebb borjúszeget veszünk, vagy ha nagyobb, csak a vastagabbik részét. Az aljából kibontjuk a lapos csontokat, majd lapjában nem egészen végig átvágjuk. Megmossuk, ruhával jól leszárítjuk, kívül-belül megsózzuk. Tálban a zsemleket vízben áztatjuk, jól kinyomjuk, összekeverjük a felvert tojásokkal. A megtisztított hagymát és petrezselyemet finomra vágjuk, a hagymát libaszírban megpirítjuk, a megtisztított, szeletekre vágott gombát a hagymás zsírban öt percig pároljuk. Levezzük a tűzről, hozzáadjuk a tojással elkevert zsemlet és a finomra vágott petrezselyem nagyobb részét (a többi félretesszük a mártáshoz). Villával mindezt jól elkeverjük, sóval, borssal ízesítjük. A töltelékét a leszárított szege nyílásába töltjük, a hús végét nagyobb tübe fűzött zsineggel összevarrjuk. A töltelékét szétnyomkodjuk a szegében, s ha valamennyi kimarad, azt gombóccá formáljuk. A húst, és az esetleges gombócot mély tepsibe tesszük, a maradék zsírt felhevítjük, ráöntjük a húsrá. A húst előmelegített sütőben 200 °C-on kb. egy 1,5 óra hosszat ropogósra sütjük. Amikor megsült, kivesszük, öt-tíz percig pihentetjük.

Közben elkészítjük a mártást. A paradicsompürét és a lisztet pecsenyelében elkeverjük, fél liter vízzel felforraljuk, sóval, borssal és egy kis fehérborral ízesítjük. Végül belekeverjük a félretett petrezselyemet. Az így elkészült mártást csészében találjuk a kb. egy cm-es szeletekre vágott, s a tálon elrendezett, pecsenyelével körülöntött hús mellé. Köretnek vajás burgonya, rizs vagy főzelék illik hozzá.

Mézes krémes (10 főre)

Hozzávalók: Tésztához (5 lap): 0,15 kg margarin, 0,4 kg liszt, 0,1 kg méz, 0,15 kg porcukor, 3 db tojás, 0,01 kg szódadikarbóna, csipet sütőpor, szegfűszeg, fahéj, 0,1 liter víz
Töltelékhez: 0,4 kg margarin, 0,2 kg kristálycukor, 0,08 kg keményítő, 0,5 liter víz, 0,3 kg baracklekvár
Tetejére: 0,15 kg tortabevonó (étcsokoládé)



Elkészítés: A tészta hozzávalóit összegyűrjük, kinyújtunk belőle 5 egyforma lapot, majd megsütjük azokat.

A krémhez felfőzzük a cukor, a víz és a keményítő keverékét – puding állagúnak kell lennie. Amikor kihűlt, margarinnal habosra keverjük. A lapokat vékonyan lekenjük lekvárral, majd a krémmel összetöltjük.

Az utolsó lap tetejére rácsorgatjuk az olvasztott csokoládét. Végül hűtőben kihűtjük.

Történelmi Európa-bajnoki aranyérmek

Az már nem meglepetés, hogy cselgáncsban izraeli sportoló állhat a dobogó legfelső fokára, viszont ritmikus gimnasztikában és tornában most először avattak izraeli Európa-bajnokot. A judós Peter Paltchik világranglista vezetőjeként győzött, az RG-s Linoy Ashram több Eb és vébé érem után jutott fel a csúcsra, ráadásul nem csupán egyéni összetettben, de csapatban is nyert. Míg a férfi tornászok első kontinensbajnoka, Artem Dolgopyat szintén nyert az elmúlt évek ezüstjeit váltotta aranyra.

Novemberben, lapzártánk idején világranglista elsőként érkezett a prágai Európa-bajnokságra Peter Paltchik, aki két évvel korábban, hazai tamin, Tel Avivban bronzig jutott. Az izraeli judós a cseh fővárosban végig remekül versenyzett, s a -100 kg-os súlycsoport döntőjében az orosz Arman Adamjan ellen győzött. A fináléban rendkívül szoros mérkőzést vívtak a felek, s nem tudták döntésre vinni a harcot. A ráadásban 50 másodperce küzdöttek, amikor Paltchik eldobta ellenfelét és aranyponttal nyert. Mellette Tal Flicker is szerzett egy ezüstöt. Nem árt tudni, a viadalon nem álltak rajhoz az izraeli női versenyzők, miután egyikük Covid-19 tesztje pozitív lett, s hiányzott a világ-, és Európa-bajnok, Sagi Muki. Velük kiegészülve kifejezetten (v)érmes reményekkel várhatják az izraeli judósok a – remélt – jövő évi tokiói olimpiát... November utolsó napjaiban, az oroszok nélküli ritmikus gimnasztika Európa-bajnokságon, Kijevben Linoy Ashram történelmet írt azzal, hogy ő lett az első nem egy egykori szovjet tagállamból, vagy Bulgáriából érkezett sportoló (sőt, 1997 óta az első nem orosz), aki megnyerte az Európa-bajnokság összetett versenyét. Linoy

hatalmas csatában, a második a belorusz Alina Harnaszkóval azonos eredménnyel (100.900). A holtversenyek ritkák, s jórészt eldönti ezeket a jobb kiviteli pontszám. Most ez sem, csak a technikai levonásoké, ezzel nyert a korábban már 13 világ- és Európa-bajnoki érmet begyűjtő Asram. Előtte aranyérmes lett a felnőtt kéziszerccsapat is, míg a csapatversenyben csak minimális különbséggel szorult Ukrajna mögött a második helyre.



Linoy Ashram

– Nagyon örülök, hogy négy tiszta gyakorlatot tudtam bemutatni nagyobb hibák nélkül, és nagyon élveztem a verseny minden pillanatát – mondta Ashram a verseny végén. Hozzátette,

mostantól az olimpia és az ottani kiemelkedő szereplés a fő cél.

Alig tíz napja Artem Dolgopyat szintén sporthistoriás könyvekbe való tette hajtott végre, első izraeli tornászként lett Európa-bajnok a törökországi Mersinben. Ráadásul az arany mellé még egy bronzot is begyűjtött.

Az előző két Európa-bajnokságon (2018, 2019), illetve két világbajnokságon (2017, 2019) ezüstig jutott kedvenc számában talajon, most pedig végre felért a csúcsra. Mellékesen, akik kritizálják a Maccabiah színvonalát, jó ha tudják, Dolgopyat talajon és lólengésben győzött a 2017-es Maccabi Játékokon, de lóugrásban „csak” bronzérmes nyert, éppen úgy, ahogy most az Eb-n is!

Az Ukrajnában született, s családjával 12 éves korában (2009-ben) alijázott Artem Dolgopyat szintén olimpiai éremben bízik Tokióban.

A fentiek mellett a portugáliai Szörf Európa-bajnokságon a férfiaknál Joáv Kohen győzött a szintén izraeli Sáhár Cuberi előtt. Míg a nőknél Katy Szpicsakov második lett

(sch)

A koronavírus kiállítás Haifan



Az egyik alkotás a Terek a válságban című kiállításból - fotó Meirav Heiman.jpg

A világon először áldozta teljes kiállítóterét egy múzeum a pandémia ihlette alkotásoknak a szeptemberben elején megnyitott, azonban a második országos zárlat miatt szinte azonnal bezárt, és a december közepén ismét megnyitott tárlaton Izraelben.

– A koronajárvány annyira megzavarta az életünket, hogy nem egészen biztos,

megérdemli ezt a megtiszteltetést – nyilatkozta Yotam Yakir, a Haifa Múzeumok igazgatója a tárlatról még szeptemberben.

A múzeum munkatársainak 90 százalékát fizetés nélküli szabadságra küldték márciusban, az első országos zárlat idején, s a helyi rendelkezések szerint az állami költségvetés folyósította fizetésük alapján a munkanélküli segélyt. Később keresték a visszatérés módját a múzeumi munka rutinjához, és úgy vélték ezt leginkább a pandémia művészeti megközelítésével, a járvány miatt és idején született lenyűgöző alkotások bemutatásával tudják megtenni.

A tárlat kilenc különálló részében 50 művész alkotásai láthatóak. A Válság terei cím a lényegét tükrözi: a lét törékenységet, a bizonytalanságot, a csalókvá és idegenné vált ismerős tereket.

Saját részt kaptak a koronajárvány ihlette viccek, videók és mémek, s közben azt is vizsgálták, a vírus felszámolására tett kísérlet során nem kapták-e el az emberek (és adták tovább) egy másik vírust – a képernyőktől függést, amely velük maradhat a járvány elmúlása után is.

(Forrás: MTI)

Különleges mentőakció

Érdekes mentőakcióról számolt be az N12 televíziós csatorna. A Holt-tenger partján kiránduló társaság észrevett a vízben egy állatot vergődni. Először azt hitték, kutya, és nem értették, hogyan került a sós vízbe. Egyikőjük, Zohar úgy döntött, beúszik érte, és megpróbálja kimenteni.

Az állat folyamatosan távolodott a parttól Jordánia felé. A férfinak hosszan be kellett úsznia érte, és amikor közelebb ért, akkor vette észre, hogy egy fiatal gazella sodródik a vízben. Miközben megpróbálta megfogni az állat mellső lábait, az pánikba esett, és a szarvával megsebesítette a férfit.

Ahogy úsztak kifelé Zohar rájött, a kis gazella szeme tele van sóval, így nem lát jól. A partra érve először csak a szemét mosták ki, és gyorsan megittatták, majd amikor kicsit megnyugodott, megfürdették az állatot. Ezután már bízott bennük, és nem bántotta őket.

Hogy ne jusson eszébe újra a sós vízbe menni, felvitték egy magasabb pontra, és ott engedték szabadon. A kis gazella, mielőtt elfutott, visszaneézett rájuk, mintha köszönetet mondana.

(Forrás: www.izraelinfo.com)

Zohar és a gazella

Jákob ellopja az atyai áldást, majd elmenekül

Kettőslátás - A Biblia a teológus és a filozófus szemével

Június végén egy időre befejeződött a népszerű erabbi beszélgetéssorozat, melyben Dési János, dr. Frölich Róbert és dr. Gábor György segítségével tanulhattunk a zsidósághoz kapcsolódó érdekességekről, szokásokról és sok mindentről. De nem maradtunk a trió nélkül, néhány hete Kettőslátás - A Biblia a teológus és a filozófus szemével indult új sorozat, melyet csütörtökön – olykor szerdán – 17:30-tól, az esti ima után követhetnek a dohányos zoom-on. S kövessék figyelemmel, mert az előadásokat NEM tudják visszanézni. Persze a Pesti Sóletben ezúttal is adunk egy rövidebb összefoglalót az elhangzottakból.

Bár a Tórában nem szerepel semmi negatív Ézsauról, nem tudjuk, hogy bármi gondja lenne az öccsével, ezért a Midrás több dologgal is megvádolja, hogy megtámogassa Jákobot. A Midrás szerint Ézsau összebújt egy olyan lánnyal, aki már mennyasszony volt, s ebben a korban ez már olyan volt, mint ha egy férjzett asszonnyal tette volna. Továbbá, megölte Nimród, az első nagy vadászt. Ráadásul mindezt Nimród, Ádámtól örökölt ruhája miatt tette. S ha mindez kevés lenne, akkor jön a legfontosabb: Ézsau megtagadja a lényegét, azaz I.tentagadó, miután eladja az elsőszülöttséget (minek nekem ez). De megtagadja a halottak feltámasztásának hitét is. Rási elég érdekesen, magyarázza, hogy Jákob amúgy nem is akkora csibész, hanem csak visszavette, ami járt neki.

Izsák Rebekával Gerárba költözik, s elsőre, mint korábban apja, ő is azt mondja feleségéről, hogy a húga, ám itt is kiderül, hogy nem igaz. Izsák idővel meggazdagodik, s egyre kevésbé látják szívesen. Izsák kiássa azokat a kutakat, melyeket apja ásott, s ugyanúgy nevezi el őket, így az első Észak-ek, a második Sztina-ek, ám mindkettőt betemetik, viszont a harmadik, Rehovot, amely tágas helyet jelent, megmarad. A Kabala azt mondja, a három kút valójában megfelel a három Szentélynek. Az első kettőnél perlekedés volt, s ezért lerombolták azokat. A harmadik viszont (majd)...

Megjelenik Ézsau a heftita feleségével, igaz, egyiküket Jehuditnak hívták, így akadt némi köze a zsidósághoz... Miután a másik felesége is idegen, így ezzel szomorúvá teszi szüleit.

Az elsőszülöttség trükkös megszerzése után szükség volt az atyai áldásra is, amelyet szintén csellel, szerezhetett csak meg Jákob.

Izsák látása megromlott olvashat-

juk – sok érdekes magyarázat van a látás csökkenésre, s ezek egyike sok évtizeddel korábbi okot említ: amikor Ábrahám fel akarta áldozni, sírtak az angyalok, s a könnyecskéik Izsák szemébe hullottak. Azonban nem biztos, hogy pusztán a szemével akadt gondja, mert kicsit zavartnak tűnt. Elég csak annyi, hogy vadat kért Ézsautól, ennek ellenére a jóízűen falatozta a kecskehúst és azzal is át lehetett verni.



Bartolomé Esteban Murillo: Izsák megáldja Jákobot, 1665-70

Rebeka nem pusztán kihallgatja Izsák férjét, és cselt eszel ki, de tevékenyen segíti Jákobot abban is, hogy megtévesszék Izsákot. Ezzel Rebeka azt mutatja, nem bízik az isteni ígéletben, sietteti azt, mely szerint két nép származik tőle, s a kisebb gyereket fogja szolgálni a nagyobbé is. Más felfogás szerint viszont csak segíti, hogy az ígéletnek megfelelően alakuljon a történet...

Izsák az áldás adása előtt megszagolja az Ézsauak hitt Jákobot, és arról beszél, hogy a szaga, mint a föld szaga. Az élethez szükséges dolgokat (időjárás, föld, termés stb.) kéri fiának Izsák, majd egyre távolodik, s azt kéri, hogy nagy néppé válik, de nem csak fiára figyel, hanem még a leszármazottaira is – elemzett Gábor György professzor. Főbbink hozzátette,

Izsák arról beszélt, amit saját maga is ismert, de a szavaiban benne van az is, hogy mindezekért meg is kell dolgoznia keményen. Majd a második rész a vadásznak, tehát kifejezetten Ézsauak szót, azaz minden népnél nagyobb lesz. Aztán érkezik Ézsau, s amikor kiderül az átverés sírva fakad. Végül aztán ő is kap valami áldásszerűt, de ugye az nem az igazi...

Azonban a két áldás nem feltétlen külön-külön a gyerekeknek szól, hanem – főként, miután ikrekről

Ézsau az áldás elorozása miatt bosszút forral öccse ellen, azt tervezi, hogy apja halála után megöli őt. Valakii viszont kihallgatja a fogadalmát, és figyelmezteti Rebekát. Aki nem próbálja jobb belátásra bírni nagyobbik fiát, nem mondja el, hogy bizony ő is részese volt az ármánynak, hanem inkább saját bátyjához, Lábánhoz küldi el Jákobot.

Jákob útra kel, majd – Jeruzsálemben, éppen a Szentély helyén – egy követ tesz a feje alá, hogy aludjon, álmódjon... Közben látja, hogy az égig érő létrán (lajtorján) közlekednek az angyalok az ég és a föld között.

Ahogy már megszoktuk, az elmúlt hónapban is láttunk rengeteg bibliai eseményt ábrázoló festményt, melyeken előadóink több érdekességre, apróságnak tűnő, ám lényeges elemre hívták fel a figyelmünket. William Blake festményén pl. Jákob lajtorjája nem más, mint egy végeláthatatlan hosszú-hosszú lépcső felfelé.

Még sok-sok izgalmas és új dolgot hallottunk, tanultunk. Következő alkalommal Ön is tartson velünk minden csütörtökön, az ima után, **17:30-tól** a zoom-on.

Meeting ID: 389 906 7799.

Jelszó: dohany.

I M A R E N D



Sajnos még mindig nem találkozhatunk személyesen a Dohány zsinagógában, így az imákon továbbra is csak a zoom-on vehetünk részt. A belépéshez szükséges adatokat a fenti nagy cikk végén megtalálják.

A reggeli imák 8:45-kor kezdődnek, az esti imák (a téli időszámítás szerint, a szokásoknak megfelelően: 18 órakor). A péntek esti, pontosabban délutáni imákat a szombat bejövetele előtt egy órával tartjuk. A következő hetek pénteki időpontjai:

December 25.	14:35	Január 1.	14:45
Január 8.	14:50	Január 15.	15:00
Január 22.	15:10	Január 29.	15:20

Legyen a Pesti Sólet séfje!

Az elmúlt tíz évben egyetlen változtatással, de rendre ugyanazon a helyen olvashattak minden hónapban egy-egy menüsört. Lapunk „szakácsa” volt a „bloggerséf”, azaz Sharon Aser, de jó ideig kaptunk recepteket a Carmel étteremtől, a Lakykonyhától, s – engedéllyel – használtuk az www.izraelinfo.com gasztro rovatában megjelenteket is. A visszajelzésekből tudjuk, hogy a rovat nem csak népszerű, de sokan elkészítették a megjelentek közül néhányat, vagy kaptak egy-egy tippet itt.

Az elmúlt tíz évben már rengeteg receptet adtunk közre, s bizony egyre fogy az ötletünk, így olykor kénytelenek vagyunk a régiekből választani. Azonban biztosak vagyunk benne, hogy akad olyan népszerű, vagy éppen kevésbé ismert étel, amely eddig kimaradt. No meg bízunk abban, hogy szívesen közreadnák a családi kedvenceket. Szeretnénk, hogy mostantól Önök is „beálljanak a konyhába” és legyen a Pesti Sólet séfjei! Kérjük, küldjön Ön is egy menüsört (leves, főétel, desszert) képekkel!

A recepteket a pestisolet@dohany-zsinagoga.hu email címen várjuk, de küldhetnek levelet is a Dohány körzet részére, a Síp utcába. A receptek beküldőit könyvvel, CD-vel, illetve egyéb ajándékkal jutalmazzuk!



Nyolcvankilenc sírkert újul meg

A MAZSÖK 2018 januárjában pályázatot írt ki az európai kulturális örökség részét képező, Magyarország területén található jelenleg gondozatlan, elenyészőben lévő zsidó sírkertek, sírhegyek rekonstrukciójának támogatásához. A pályázatok elbírálásakor többek között előnyt élveztek azok, akik a feladatot közfoglalkoztatottak bevonásával valósították meg; azok, akik fogadó szervezetként iskolai közösségi szolgálat program kidolgozásában és megvalósításában közreműködtek illetve, akik védnökséget vállaltak a felújításra kerülő temető felett, vagy védnökséget szerveztek helyi, országos, illetve nemzetközi civil szervezetek, vagy oktatási intézmények, vagy hiteles közéleti szereplők, illetve a kulturális és tudományos élet elismert képviselőinek megnyerésével.

Az első ütem lezárult, ekkor összesen 43 temető, míg a második ütemben, amelyet júniusban írtak ki, 106 pályázat érkezett, ebből 46 sírkert megújulását támogatja a közalapítvány. Az első ütem 468, míg a második 532 millió forintba, azaz összesen 1 milliárdba kerül.



Meghívó

Tartson velünk, a járványhelyzet ellenére, de a szabályok betartása mellett újraindul a Dohány körzet Kulturális Páholya.

Elsőre, vasárnap, Szeressük egymást gyerekek... címmel láthatnak egy emlékműsört Sárosi Katalin és Zsoldos Imre tiszteletére.

Időpont: 2020. december 27-én 17:30-tól.
Emlékezik: Zsoldos (Deddy) Gábor – könyvbemutató, beszélgetés és sok-sok zene.

A közvetítést a zoom-on követhetik nyomon. Belépéshez szükséges adatok a 6. oldalon. Esetleges egyéb elérhetőségek a Dohány Facebook oldalán



Támogassa zsinagógánk alapítványát!

Az Alapítvány a Dohány utcai zsinagógáért az elmúlt években rengeteg programot szervezett a körzet hívei számára (kirándulás, múzeumlátogatás stb.), de környezetünk szebbé alakításáért is rengeteget tett Nádel Tamás elnök vezetésével. Elég megemlíteni az Emánuel park átalakítását, a sírkert rendbetételét, vagy éppen a Dohány templom orgonájának felújítását. S persze még hosszan sorolhatnánk, megemlítve, hogy minden évben anyagi segítséget nyújt valamilyen zsidó intézménynek.

Kérjük, támogassa Alapítványunkat!

Bankszámlaszám: 11707024-20359234-00000000
IBAN: HU71 1170 7024 2035 9234 0000 0000





Dési János

A Janikovszky -napló

Az úgy volt, hogy Janikovszky Évát mindig is szerettem. Mind a kettőt. Mert az én életemre legalább kettő jutott. Az egyik persze az író – aki nagyon sokunké. „A Janikovszky.” A másik, a kedves néni a harmadikról, aki lehív, és nekem ajándékozza a fia kinőtt játékaikat – ő már nagy srác és mindig rohan. Azért arra marad ideje, hogy a matchboxait visszavegye.

Aztán felnőtt életemben e második „Éva néni-ről” lekopik a néni. Ha tehetem, ha szükségem van egy biztosan sikert hozó interjúalanyra, elhívom és utána persze hazafuvarozom közben megbeszéljük, kit hova sodort az élet abból a régi hetedik kerületi Bajza utcai házból.

És miután velem is mindig történik valami, pár éve Janóval – aki még mindig féltve őrzött kincsei között tartja a matchboxokat – elkezdtünk arról beszélgetni, hogy ki kellene adni édesanyja, Janikovszky Éva hagyatékából, ami eddig még nem került a közönség elé, de ott lenne a helye. Ezt a szívemnek oly kedves naplót ajánlom most a figyelmükbe.

Janikovszky Éva, akkoriban, leánykori nevén Kucsés Éva, egy szegedi polgárcsalád leánya és rettentően szellemesen ír. Elsősorban, főleg eleinte, az iskoláról a fiukról, a bulikról, amiket akkoriban partinak vagy zsúrnak neveztek. De, mivel a harmincas évek derekán járunk megjelenik a komor történelem is. Bár Éva misére jár, és gyönni megy, azért az első jel, hogy származása körül „nincs minden rendben”, amikor felsorolja, mi minden szeretne lenni. Divattervező, amerikai milliomos. És: árja.

Egy későbbi bejegyzésben megemlíti, hogy az osztályába a zsidó és a keresztény lányok között bizony ő a kapcsolat, mert ő a zsidókkal és a keresztényekkel is megtalálja a hangot.



Aztán a negyvenes évekből származó bejegyzésekben már egyre több a félelem, az ijedség. Hagyatékában megtaláltuk – és a kötetben közöljük is – édesanyjának azt a cetlijét, amelyre följegyezte, Éva miért nem számít zsidónak. Éva megúsza, de a családjából sokakat elvittek. Nagyszüleit, nagybátyját. (Munkaszolgálatba került nagybátyja utolsó levelezőlapjait is megmutatjuk a könyvben.) Szeged – bár sok bombatámadás érte, erről is ír Éva, ráadásul egy emésztő, nagy szerelem árnyékában -, viszonylag hamar fölszabadult, már a nyilas hatalomátvétel előtt. Mégis, az amúgy bohókás és

nagyon „janikovszkys” könyv egyik legtorokszorítóbb részlete, amikor egy későbbi leveléből felidézük, hogy bár mindig kitűnő tanuló volt, szorgalmas misére járó, mégis, miként zavarták el az érettségiről, mint zsidót – miközben végülis mégiscsak engedték levezgáznai.

Mutatok pár részletet a naplóból, érdemes a teljeset is elolvasni. És semmi pánik, már gondolkozunk a következő kötetben, amely Janikovszky Éva remek leveleiből áll majd talán.

1944. VI. 18.

Most ment el a Laci, éjjel ½ 11 van, ma viszik el Nagymamáékat, talán éppen most, marhacsikban, nem tudom hova. Úgy keringenek a fejemben a fogalmak, képek, szavak, mondd te is ilyen hangulatban vagy? Azt hiszem ez a Laciról ragadt rám, szinte árasztja magából a pesszimizmust és a kétségbeesést. Sárga csillag, gettó, papok, zsidók, jezsuiták, öngyilkosság, csendörök, feljelentés, izgalom, sírógörcsök, telefoncsengés, és még száz más, ebből áll egy nap.

Anyu állandóan sír és én nem bírom vigasztalni, csak lödörgök össze-vissza, lehetőleg nem vagyok itthon, és ha sírni kezd kirohanok a szobából és becsapom az ajtót. Most már igazán fel kell mennem Pestre, kell valamit tennem és veled is akarok beszélni, most nem tudom elhinni, hogy te lejössz. Legszívesebben felmentem volna reggel a Lacival, de lehetetlen, lehetetlen. És most még a vonatokat is leállítják.

Tudod, hogy rendes a Laci? Az az érzésem ugyan, hogy ő csak egy szerepet játszik most, de nagyon beleéli magát, valahogy imponál magának ebben a szerepben, és végeredményben mindegy, hogy mért csinálja, jól áll neki és roppant stílusos, olyan mint egy dúltlelkű Dosztojevskij hős. Most, hogy kikísértem és elbúcsúztunk szerettem volna valamit üzeni neked, egész sötét volt, esett az eső és én majdnem bögttem. Azt akartam üzeni, hogy neked is szörnyű az életed, én tudom, hogy holt fáradt vagy, és rengeteg bajod van, és nincs jogom jelentkezni, és olyan lehetetlen dolgokkal előhozakodni, hogy hiányzol és gyere le, mindezt

tudom, de nézd olyan jó, hogy vagy valahol, és lehet rád gondolni, mindig úgy gondolok rád, mintha te egy más világban élnél, messze ettől a sok piszoktól, ott ahol „a szépség virul” és neked semmi bajod, biztonságot árasztasz magadból és beléd lehet lelkileg kapaszkodni ebben az örült kavarodásban.

Levél 1944-ről

Sokat köszönhetek az iskolámnak és a tanárainak, hálával és szeretettel gondolok vissza az ott eltöltött nyolc évre, bár 1944-ben szomorúan fejeződött be a kapcsolatunk. Március 19-e, azaz a németek bejövetele után az egyik tanórán kicsapódott az osztályajtó, berontott két fényes csizmájú SS-tiszt. Felemelték a karjukat és elordították magukat: Heil Hitler! Legkedvesebb tanárnóm üdvözült mosollyal viszonozta a náci üdvözlést, ettől félzsídóként idegösszeroppanást kaptam. A németek azonnal lefoglalták az iskolát hadikórháznak, hamarosan elvitték a nagyszüleimet is. Az osztálytársaim kísérték haza, estére belázasodtam és skarlatos lettem, nem tudtam a többiekkel együtt letenni a hadiértségit. Amikor az őszi pótérettségin a gimnázium Bocskai-díszegyen-

Nem lehet zsidónak tekinteni azt, aki 1939. évi január hó 1. napja előtt kötött házasságból származik, ha szülői közül csak az egyik és nagyszülői közül is legfeljebb kettő volt az izraelita hitfelekezet tagja és ha szülőinek házasságuk megkötése előtt a törvényben meghatározott módon kötött megismerése értelmében a keresztény szülő vallását követi és a házasság megkötésekor izraelita vallású szülő az 1939. évi január hó 1. napja előtt valamely keresztény hitfelekezetre tért át és azon túl is keresztény hitfelekezet tagja maradt.

1939. IV. 2. 18. 2. példány

Éva G-a

ruhájában megjelentem vizsgáznai a tankerületi főigazgató színe előtt, rám rivallva megkérdezte: hogy merem meggyaláznai a magyarok viseletét. Amikor bátorkodtam jelteni a későbbi háborús bűnösnek elítélt méltóságos tankerületi főigazgató úrnak, hogy a gimnázium növendékei ezt az egyenruhát kötelesek a vizsgán viselni, azt felelte: de nem a zsidók. Hazarohantam átöltözni, majd jelesre érettségiztem. Az alma materre emlékezve ezt a traumát nem tudom elfelejteni.

(Részletek. Janikovszky Éva, Naplóm, 1938-1944)



Szentgyörgyi Zsuzsa

Forgácsokból lombos fa

Mit tesz a tudós professzor, ha belép életének tízedik évtizedébe? Méghozzá testben és szellemben egyaránt teljes épségben, kiváló állapotban? Két, nagyon jelentős lépésben is ünnepel. Az egyik, hogy megírja szép összefoglaló könyvben életét, tudományos eredményeit, amelyet egykori tanítványa, mostanra már eredményes vállalkozó meg is jelentet, ügyes elgondolással ezt osztogatva ajándékkul a partnereinek. Az ajándék értékét pedig azzal növeli, hogy a szerző dedikálásával kapják meg azt. A másik, nem kevésbé jeles ünneplő lépés pedig, hogy az ünnevelt a születésnapján házasságot köt Évával, immár két évtizede vele életét megosztó párjával.

Szép, tanulságos, nyugodt és összeszedett, tudományos tisztasággal és szerkezettel megírt könyv lett az ünnepi összeállításból. Ráadásul izgalmas olvasmány is. Az izgalmat - nem igazán boldogító módon - alapvetően a kor, a legújabb kori magyar sors, magyar történelem adja. Ez a kor természetesen meghatározó egy - a nem szakember olvasó számára meglehetősen különös szakmát művelő - tudósnek a sorsában, életútjában. Amellett ennek a könyvnek van további tanulsága: bizonyítéka annak, hogy a természettudományok művelői igencsak főgékonyak lehetnek az úgynevezett „két kultúra” másik összetevője iránt is.

(Zárójelben: magam mindig is tagadtam a C. P. Snow által jó hatvan éve megfogalmazott felfogást, miszerint két kultúra lenne. Úgy vélem, csupán egyetlen kultúra létezik, de ez, mint egy terebélyes fa, sok-sok ágra válik, és ezekből, szép fraktál-szerkezetben ágaznak ki kisebb, vékonyabb ágak. Ám a törzs mindenkor közös.) Az Életforgácsok szerzője, Kassai Tibor élete, munkássága is ezt a szerkezetet tükrözi. Miközben igen sikeres a szakterületén, a parazitológiában, azon belül is, a helmintológiában (a férgeskről szóló tudományban), jeles műveket kapunk tőle a humán kultúrából is.

Szakkönyvei jelentek meg a magyar mellett angolul, spanyolul. Továbbá, nemzetközi szakmai társaságok előadója és választott vezetője (például, négy évig volt elnöke a Parazitológusok Európai Szövetségének). Szakmai sikerei között megemlítendő, hogy az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezetének, a FAO-nak felkérésére két és fél évet töltött az akkor még gazdaságilag sikeresen feltörekvő, ám diktatúrában élő Irakban, ahol megszervezte egyebek között az ország állategészségügyi diagnosztikai laboratóriumainak hálózatát. Sike-

rességét mutatja, hogy a FAO felajánlott neki további munkát Iránban is, igazgatói munkakörben. Nem fogadta el, mert visszahúzta a vágy hazája és szülei után. Az iraki évekről izgalmas könyvben számolt be. És itt érkezőnk el az egy-kultúra szindrómához Kassai életművében.

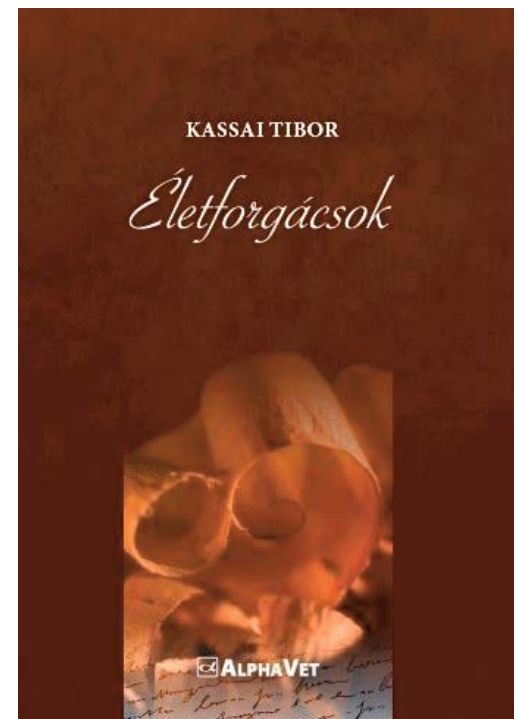
Ugyanis szakkönyvei és kétszázra menő publikációi mellett rendkívül érdekes, különleges könyvek megjelenítésével is bizonyította, hogy a kultúra egységes – amennyiben olyan sokoldalúan érdeklődő tehetséggel közelít hozzá az ember, mint Kassai Tibor tette és teszi.

Ifjú kora óta nagy kedvvel szedte össze és gyűjtögette a szellemes mondásokat, bölcs aforizmákat, idézeteket. Sorra meg is jelentek a Szemenszedett bölcsességek kötetei. A cím csalfa: a „szemenként szedegetett” kifejezés ügyes átváltozása. Az 1990-ben megjelent első kötet rögtön el is fogyott, újabb kiadások kellettek. Ám Tibor nem állt meg: összesen négy „szemenszedett” kötet jelent meg. Eddig - és ki tudja, nem követi-e az ötödik is.

Komoly változást hoz az életében, amikor egy, abban az időben érvényben lévő, igencsak szűk látókörű rendelkezés alapján viszonylag korán, 65 éves korában az egyetem nyugdíjba küldi. Töretlen alkotókedvvel magánemberként folytatja tudományos munkásságát: egy angol (oxfordi) kiadónál megjelenik alapmunkája, a Veterinary Helminthology (Állatorvosi férgestan), majd ennek spanyol és magyar változata is megjelenik. A két kultúra egységét bizonyítva pedig 2009-ben, nem sokkal a Szemenszedett bölcsességek második kötete után még egy egyedi gyűjteménnyel, a Rejtőzködő versek könyve antológiával lépett elének.

Számomra és gondolom, az Életforgácsok minden olvasójának különleges élményt adhat az,

hogy ezt a gazdag és hosszú életutat szépséges rendben, összefogottan, remek stílusban és nem is kevés fotóval színezetten, érdekesen tárja elének a szerző. Ő maga így tekinti át életpályájának ívét: „Korszakok torlódásában éltem, történelmi hullámverések és az iskolai palatáblától a digitális high-tech korszak térhódításáig felívelő, szédületesen felgyorsult változások világát kellett megtapasztalnom a megélt kilencven évemben. Eljutottunk egy olyan korbba, amelyet az eszközök tökélye és a végcélok zavarossága jellemez. Egyike voltam a százmillióknak, akik a korszakváltó fejlődés változó körülményei között keresték és találták meg a maguk útját, amelyen megpróbálták tisztességgel végigmenni.”



E gondos és érdekes élettörténet megjelenése alkalmából kívánom az egykori kisújszállási diáknak; a nagyhírű állatorvos-professzornak; a mentoráról, a tudományos iskolát megalapozó Kotlán Sándorról, nagyívű kötetet író egykori tanítványának és a kezdetet továbbvivő-fejlesztő tudósnek; a jeles szakmai és egyéb könyvek írójának, kedves barátomnak, hogy további szellemes, értékes kötetekkel örvendeztessen meg minket.

(Kassai Tibor: Életforgácsok. Egy életpálya emlékiratai. Alpha-Vet Állatgyógyászati Kft. Székesfehérvár, 2020.)

A BUDAPESTI PIACOK ROMANTIKÁJA 4.0

Van-e piaci élet a külvárosokban is?

Már két éve, hogy új sorozatot indítottunk, amely többek tetszését elnyerte. Folytatjuk a sok érdekességgel tarkított utazást - a XX. század elejének Budapestjén. Továbbra is a kiváló www.melyenszanto.blog.hu szerzője, Szántó András válogat a blogban megjelent legérdekesebb írásaiból. Folytassuk sétánkat a - fővárosi - piacokon, ezúttal a külső (főként déli) kerületekbe, illetve Gyálra látogatunk el.

De még mennyire! Sőt azt hiszem, az igazi piaci élet ma már jócskán kiszorult a városközpontból. A Nagyvásárcsarnok 1897-ben szinte Budapest akkori mértani közepére épült és az ellátási funkciója is meghatározó volt. Ma idegenforgalmi látványosság lett a Parlament és a Gellért fürdő között. Az igazi gasztronómia a városzéle felé kezdődik...

A piac nekem elsősorban azt jelenti, nyüzsgő emberek sokasága keresgél, válogat, bizonyos fokig mindenki „ínyeskedik” az árusok és a kínált termékek között. Vannak természetesen, akik csak „kényeskednek”, akiknek semmi sem jó, akik összefogdossák a gyümölcsöket, megnyomkodják az őszibarackokat, még a fej hagymákat és krumplikat is megfogdossák – ez utóbbi számomra teljesen érthetetlennek tűnik.

Másrészt a piac, az „agora” ősidőktől fogva a társadalmi kapcsolatok egyik fontos színterét is képviseli. Jóleső találkozások történnek itt régi ismerősökkel és izgalmas ismerkedések érdekes emberekkel, akikkel másutt nem nagyon futhatunk össze. A sorban állás közben a csirkénél dicsérjük a remek szárnyas-részeket, majd egy perc múlva eljutunk vadidegen emberekkel a „ki mit főz belőle” és a „hogyan szokta elkészíteni” témáig. Nagyon gyorsan kiderül, ki hol született, melyik táj jellemzőit tanulmányozta a mamájától, és mit szeret enni a férje a legjobban hétköznap, vasárnap és jeles ünnepeken.

Vannak sokan, akik keresztül-kasul száguldoznak a piacon és hasonlítgatják az árakat. Nagyon kevés közülük azonban az olyan háziasszony, aki csak a legolcsóbbat vásárolja. A többség – a feleséggel együtt – az „ár-érték arány” alapján választ anélkül, hogy ennek tudományos közgazdasági értelmével tisztában lenne. A „legolcsóbb” kategória a piacon úgy működik, hogy keressük a legszébb árú legolcsóbb változatát, s



Kispest

ehhez komoly piaci tapasztalatra van szükség. Ha például a zöldborsónak kicsit sárgás a szára, akkor már hiába 300,- Ft, ha kicsit arrébb 400-ért aznap reggeli szedést, kövérebb szemeket, ráadásul kedvesen mosolygó nénit találunk.

A piac valójában egy jól szervezett rumli, ahol kiválóan el lehet tölteni egy-két órát anélkül, hogy észrevennénk az idő múlását. A barátságos beszélgetés az árusokkal éppúgy hozzátartozik a vásárláshoz, mint egy szendvics, vagy lángos elfogyasztása a sok nagyszerű alapanyag látványától felcsigázott gyomrunk sürgető kívánságának eleget téve.

Piacok a végeken - Kispest

Az igazi piacokat tehát a városközponttól kijebb, a külsőbb kerületekben kell keresnünk. A Kispesti Nagypiac rengeteg termelőt vonz és az új épület mellett megmaradt a régi bódésorok romantikája. Már jó ideje fenyegeti ezt a részt az átépítés, de (szerencsére?) eddig nem volt még rá pénz a kerületben. A bódékban nagyszerű húsosok vannak, halas és mézes bolt, remek csirkés üzlet állandó sorbaállással, és a savanyúságok a hordóból árult káposztával és mindenféle vegyes savanyított csemegével. Vannak még privát tejesek a különleges ordáikkal és füstölt sajtjaikkal. És persze a zöldség-gyümölcs birodalom nagyon sok kereskedővel, me-

lyek között ritka az eltérő kínálat (hisz az árakat is egymáshoz igazítják, mert feltehetően egy helyről szerzik be a nagybani piacon a dolgokat).

Az igazi választékot a kiskofák és a termelők jelentik. Például a két középkorú hölgy a különlegesen finom zöldségeivel: káposzta,

csütörtökön és pénteken a legjobb. A Kispesti Nagypiac „leánya” a Wekerle Kertvárosi piac, mely csak kedden és pénteken működik, 10-15 termelő és kereskedő részvételével, de az ott lakók nagyon szeretik.

Pestszenterzsébet, Csepel

A szomszédos Pesterzsébet kiválóan felújította piacát. A régi vásárcsarnok műemlék épületét rendbe hozták, de ez olyan kicsi, hogy a 3-4 húsos, 2 csirkés és a halas boltok meg is töltik. Előtte nagy négy-szögletes teret hoztak létre, körbevett épületekkel, bennük számtalan remek üzlettel. A közbezárt téren a zöldség-gyümölcsösök sátrai és asztalai tényleg úgy festenek a zárt területen, mint egy régi városfallal kerített és védett önálló birodalom. Nagy a kínálat, óriási a választék – de a kereskedők mellett kevés az östermelő.



Csepel

krumpli és főként a karfiol, illetve idény szerinti gyümölcsseivel. Az eper tavasszal náluk a legjobb ízű és a legszebb is, mert megőrizték, és használnak régi magyar fajtákat, nem csak a mindenütt látható holland származású „igazi magyar epret” (amely piros-fehér-zöld színű a fél-éretlenségtől és nagyméretű ugyan, de kemény és teljesen íztelen). Vagy a spenótos néni a 2. asztalsor végén. És a virágosok, a kertből összeszedett csokrokat áruló nénikék. Ez a piac

Erzsébettől nincs messze, és nem tudom, Pesthez vagy Budához tartozik-e, de meg kell említeni a csepeli piacot. Már csak azért is, mert sok embert ellát és egészen jó színvonalon. Az újjáépített csarnok nagy területen lévő boltokat és kिरakodó asztalokat takar, csepeli barátaim sok-sok finomságot tudnak a kereskedőktől és a rendszeresen megjelenő kistermelőktől vásárolni (egymást keresztnéven ismerve és szólítva) a házi tejes sajtjaitól és a házikolbászoktól a friss kerti gyü-

mölcsökig. Csepel nagy előnye, hogy a környező falvakból jövő gazdáknak és a nagybani piacon vásároló kereskedőknek is könnyebb elérni, mint a városban beljebb lévő piacokat.

hagyni a megannyi ízletes ételt, így például a frissen sült osztrák császársömlében kínált csípős mustáros étket – közben hallgatva az árus, Ibolya lelkes információit az újdonságairól.



Pesterzsébet

Pestszentlőrinc

Régebben sok piacra jártam rendszeresen, a városon belüli költözéseinkkel mindig változott a kedvelt helyszín is. Mostanság is sok-sok piacon megfordultam, de legjobbnak a jelen lakóhelyünkhöz közeli két piacot tartom. Egyikük a Pestszentlőrinci csarnok és piac, néhány éves új csarnoképülettel és nagy területen elhelyezett, fedett asztalokkal a kereskedők és termelők számára. Ebből ugyan gyakran lecsípnek az ócskások és a ruhások, de tavasztól ősziig alig marad itt számukra hely. Az epres házaspár csodagyümölcseit, a hagymás házaspár szenzációs zöldhagymáját ma már Óbudáról is innen viném, szerintem pótolhatatlanok. És akad még sok ismerős termelő, vagy olyan kereskedő, akiben nagyon megbízunk.

Bent az épületben minden van, remek és minőségi termékeket kínáló húsosok, kenyérboltok, több jó lacikonyha, lángos sütő, sőt újabban paleolit táplálkozásra szakosodott termelői bolt is. A piaci gasztronómia csúcsát jelenti az osztrák felvágottakat kínáló kis üzlet, amit a városban sehol másutt nem lehet megtalálni! Sok kedvenc termékünk van már nálunk, például a májból készült kenőmájas, vagy az igazi bécsi baromfi virsli. Különösen finom a bio joghurtjuk kis egykilós „bödönben”, amit esetenként tejföl gyanánt is szoktunk használni. Vásárlás közben, vagy végén nem lehet ki-

A csemegéken kívül természetesen még könyvesbolt, lottózó, bio-bolt és gyógyszertár is van az épületben. Az igazi egyediség azonban a főváros legnagyobb baromfiboltja. A „VezérHús” ma már hat kisebb üzlethelyiség összenyitásából áll, van külön liba-kacsás rész, pulykás rész és csirkés is. A baromfi félék szinte minden részletét lehet külön kapni a pulykacomb apróhústól a libazúzáig, de természetesen az egészben, „tálalt” tanyasi csirke sem hiányozhat. Mindig friss, mindig szép az áru és emellett olcsóbb, mint máshol. Ezért nem véletlen, hogy szinte minden nap sok vásárló van, pénteken már 10-15 méteres sorokat találunk minden ablaknál. A kiszolgálás itt páratlanul barátságos, udvarias és bensőséges.



Lőrinc régen



Pestlőrincen a legnagyobb kínálat szerdán és szombaton található. És akkor nem szabad elfeledkezni a város legjobb henteséről sem! Zoli és felesége istenien pácolt és füstölt húsárujával, a világ legfinomabb töpörtyűjével és csodálatos csípős debrecenijével szerintem legyőzhetetlen – a Fény utcai divatos és felkapott árusok mélyen elszégyellnék magukat, ha Zoliék termékeit megismernék!!!

Gyál

Azt hiszem Budapest egyetlen régi emlékeket pontosan idéző piaca a gyáli. Azért mondom Budapestet, mert Gyál utcai név szerint folytatódna a városhatáron túl is, ennyire összenőtt a XVIII. kerülettel. Itt is van már „modern” épület, mindössze 6 üzlettel (hús, közért, kenyér, papíráru stb.), de az összes többi dolgot asztalokról és átalakított lakócsikból vehetjük meg. A hatalmas területen egy nyári napon szerintem sok ezer vevő megfordul, és az áru-

sok száma is jóval meghaladja a 200-at. A különleges 3 kilós kerek parasztkenyér, amelyik a 3-4. napon lesz igazán finom és a következő hétvégéig remek ízű és állagú; vagy a sok-sok termelői finomság döntően megbízható árusoktól – ez a Gyáli piac igazi vonzereje!

Van itt természetesen élő baromfi, tavasszal a pihés kis csirkék, sárga kiskacsák; zsákos tápok az állatoknak, még széna és szalmabálák is az állattartóknak. De találhatunk díszhalakat, és vízinövényeket árusító kislányt a mamájával. Van lángos sütő; tejes, és kézműves sajtos isteni juhsajtokkal. Kolbászárus és legalább 4-5 házi-mézes a saját készítményeikkel. Ez utóbbiak készlete véges, tehát jól kell időzíteni a vásárlásokat, vagy előre megrendelni a kedvenceinket. A város és a környék legnagyobb baromfi mézeit Krisztina és Zoli standjánál lehet kapni.

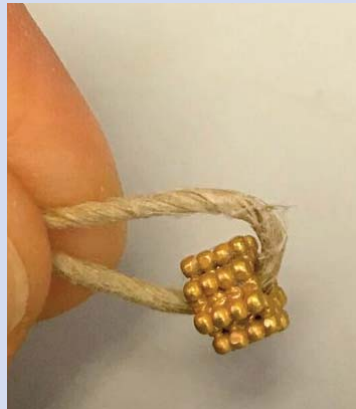
Ők mindegyik mézükre pontosan elmondják, az ország mely részén, mikor, milyen virágzási időszakban gyűjtötték – és sok munkával hogyan készítették a mézeket. Kitűnő emberek – kitűnő mézeikkel már sok díjat és elismerést is nyertek a szakmai fórumokon.

Nagyszerű krumplikat és káposztákat kaphatunk két olyan „specialistától” (Béla a krumplis és Feri a káposztás), akik biztosan vegyszermentesen és gondosan termesztik a különböző fajtaikat. Feri lapos káposztája a legjobb a reneszánsz (házi savanyítású) töltöttkáposzta készítéséhez!

Gyál piaca csak vasárnap működik, ezért sok család el tud jönni ide messzebből is. Másik érdekessége az, hogy az itt megismert árusok közül sokan más piacokon is megtalálhatóak a hét egyéb napjain.

Háromezer éves aranygyöngy Jeruzsálemben

Háromezer éves aranygyöngyöt talált egy kilencéves kislány Jeruzsálemben – jelentette a The Jerusalem Post című angol nyelvű izraeli lap honlapja.



Az aranyból készített kicsiny gyöngy annyira ép állapotban vésszelte át az évezredek, hogy amikor a kislány megmutatta a felügyelő régésznek, eleinte azt hitte, mai tárgyra bukkantak. A gyöngy négy rétegben egymáshoz illesztett kicsi, virág alakú aranylapokból áll.

Az önkéntes munkában segítő gyerek a Templomhegyről származó föld átszitalásánál bukkant az első Szentély korában, a babiloni fogság előtti királyság idején készített különleges aranygyöngyre.

A Templomhegynél ez az első aranygyöngy, amely előbukkant,

de a Katef Hinom nevű ősi temetkezőhelyen Jeruzsálemben már találtak hasonló, bár ezüsből készített tárgyakat, illetve Izrael földjén más helyekről is előkerültek effélék az i.e. XII-VI. század tárgyi kultúráját feltáró lelőhelyeken.

Az első Szentély idejének régészeti leletei között ritka az aranyékszer, mert akkoriban még nem finomították az aranyat, és általában jelentős százalékban ezüstöt is tartalmazott.

Egyelőre nem világos, milyen célt szolgálhatott a gyöngy, de úgy sejtik, hogy egy ékszer része lehetett, amelyet a Szentélybe járó előkelőségek, vagy vallási tekintélyek egyike viselt.

Az Izrael északi részén működő Iszlám Mozgalom 1999-ben illegális felújításokat végzett a Templomhegyen, vagy Mecsetek terén, arab nevén Haram al-Sarifon, majd több mint 9000 tonna, régészeti leletekkel kevert talajt rakott le az alatt fekvő Kidron-völgyben. Ezután az izraeli hatóságok a kitermelt földet elszállították egy jeruzsálemi dombra, és ott 2005 óta folyamatosan átvizsgálják a régi korok nyomai után kutatva.

(Forrás: MTI)

Olajlámpásokat találtak Izraelben

Izraeli régészek egy kétezer éves olajlámpát találtak Dávid városában, Jeruzsálemben – írja a The Algemeiner.



A régészek egy több mint, 2000 éves, a Második Szentély idején használt 600 méter hosszú és 8 méter széles utat tártak fel, amit évezredekkel korábban zarándokútként használtak a Templomhegy lábánál. Az ásások közben talált lámpás teljes egészében megmaradt, ez pedig ritka. A lámpás agyagból készült, a csúcsán pedig egy levelekkel ellátott ág lehetett, így ez egy tipikus, az i.e. I. században, a Hasmóneus-korban használt darab. A hasonló lámpásokat nem csak helyiségek, utcák világítására használták, hanem vallási szertartásokhoz is, például a szombat, vagy chanukka alkalmával. A régészek most azt vizsgálják, vajon milyen olajat használhattak hozzá a korabeliek.

A leletről itt olvashat bővebben: <https://tinyurl.hu/iQ7g>

Míg Észak-Izraelben, a Kinneret-tó partjánál fekvő Tibériásban folytatott ásáson a korai iszlám korából származó olajmécseseket, mécsesformákat, égetőkemencét és olajmécseseket készítő műhely maradványait találták meg. Az ásások egyik fontos lelete tíz, teljesen épen megőrződött mécsesforma, egy kemence és több ép, fel nem használt olajmécses, melyeket különféle geometriai és virágmintákkal díszítettek. A feltárás során megtalált formák rávilágítanak a korabeli kézművesség módszereire.

Az Izraeli Régészeti Hatóság (IAA) közreműködésével 2020 nyarán végzett feltáráson olyan mennyiségben, minőségben és épségben bukkantak ezekre a különleges tárgyi emlékekre, ami lehetővé teszi a térség lakosságának jobb megismerését az i.sz. VII.-től a XI. századig terjedő időben, az Omajjádok, az Abbászidák és a Fátimidák korában.

Az ásás során főleg lakóépületek maradványait tárták fel, illetve megleltük olyan vízvezető csatornákat és kemencéket fedeztek fel, amelyeket könnyűipari célokra, elsősorban agyagból készült olajmécsesek gyártásához használhattak.

A leleteket a súlyos, XI. századi földrengések által elpusztított épületek romjai között találták meg. A régészek szerint a maradványok olyan életstílust jeleznek, amelyben a kézművesek és műhelyeik a város részei voltak, nem telepítették őket iparegyed elkülönítő városrészekbe.

(Forrás: MTI)

Jahrzeit-napok a falnál

A Dohány utcai Zsinagógában a fekete gránitból készült Jahrzeit-falon a kis névtáblák fölötti gyertyák évente öt alkalommal gyulladnak fel, s emlékeztetnek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerősünkre. A négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészach 8. és Sovuajs 2. napján és haláluk héber naptár szerinti évfordulóján – az előző estétől – világítanak szeretteinkért a gyertyák. Lapunk úgy segít Önöknek, hogy közreadjuk, elhunyt szeretteiknek mikor is van a Jahrzeitje.

dr. Zsoldos Mária	január 1.	Reiter Pálné	január 9.	Boros Lászlóné	január 16.	Schiller Tamás	január 20.	Nádel László	január 24.
Kálmán Kálmán	január 2.	Schwarz Siki István		Friedman David és		Blau Sándorné	január 21.	Gordon Zsuzsa	január 24.
Propper Simon	január 2.			Nagyváradai családja	január 16.	Márkus Lászlóné	január 21.	Blau Sándor	január 25.
Moussong Sándor	január 3.	Kövesi László	január 11.	Róna Sándorné	január 16.	Schwartz József	január 21.	Hegyi Györgyné	január 26.
Polgár Miklós	január 3.	Steier Ernő	január 13.	Kálmán Kohn József		Lax Tibor	január 21.	Silberer Mihály	január 27.
Réti Lászlóné	január 4.	Fruchter Sándorné	január 14.			Dr. Sokolyi László	január 22.	Somló Andor	január 29.
Vadnai Veronika	január 5.	Moussong Sándorné	január 15.	Polgár György Gábor	január 18.	Körner Walter	január 24.	Vadas Árpád	január 31.
Feuerverger Pálné	január 8.	Tóti Ervinné Schwalb	Gizella	Fekete Imre	január 19.	Liszenberg Salamonné	január 24.	Katarina Svarcova	január 31.
Sugár Béláné	január 8.			Grünwald Béláné	január 19.				

